

- 5 Қазақ тілінің грамматикасы. Морфология.– Алматы: Ғылым, 265 б.
- 6 Ысқақов А. Қазіргі қазақ тілі. – Алматы: Ана тілі, 1991. – 268 б.
7. Оразов М. Қазақ тілінің семантикасы. – Алматы: Рауан, 1991. – 216 б.
- 8 Байтұрсынұлы А. Тіл – құрал. Сөздің жүйесі мен түрлері.– Семей, 1927. – 40 б.
- 9 Алтаева А. Көмекші етістіктердің семантикасы: оқу құралы. – Алматы: Арыс, 2006. – 143 б.
- 10 Жұбанов Қ. Қазақ тілі жөніндегі зерттеулер. – Алматы: Ғылым, 1999. – 518 б.
- 11 Оралбай Н. Қазіргі қазақ тілінің морфологиясы. – Алматы: ЖШС «Инжу-Маржан», 2007. – 390 б.

UBTBN 16.41

E. Akkaya¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi
Almatı, Kazakistan

ЕĞİTİM TEKNOLOJİSİ VE KULLANIMI İLE İLGİLİ TEORİK BULGULAR

Özet. Teknoloji kullanımı eğitimi nitelikli hale getirir. Nitelikli eğitim için teknoloji olmazsa olmazdır. Eğitim teknolojisi ve dil öğretimdeki teknoloji kullanımı ile ilgili araştırmalar incelenmiş olup genel olarak problem ortaya çıkarılmıştır. Öğretim teknolojileri ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda bulgular eşliğinde eğitim teknolojisi kavramının teknoloji kısmı teknoloji gelişimi ile paralellik arz ederken eğitim ve öğretim kısmında bu oranda gelişimin olmadığını görmekteyiz. Araştırmada bunun sebepleri ortaya çıkarılmış olup bazı önerilerde bulunulmuştur. Bunların en önemlisi pedagojik alanda veya içerik öğretiminde ihtiyaç duyulan uygulamaların, paket programların ve diğer mobil uygulamaların ilgili teknoloji geliştiricilere sunulması ve belirtilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak teknoloji gelişimi hızı ile tekno uygulama ve programların eğitimde kullanılma hızını dengelemek gerekir.

Anahtar kelimeler: eğitim teknolojisi, öğretim teknolojisi, dil öğretimi, teknoloji, pedagoji.

Аңдатпа. Технологияларды пайдалану сапалы білім беруге көмектеседі. Технология сапалы білім үшін маңызды болып табылады. Білім және оқыту саласында технологияларды пайдалану туралы көп зерттеулер нәтижесінде білім беру және оқыту саласының дамуымен технологияның дамуы бірдей жылдамдылықпен бола алмайтының

байкаймыз. Зерттеулердін тұжырымдамасына сүйемеленіп мұғалімнің технологиялық біліміне және оқыту-білім беруде қолдануына байланысты жалпы проблемалар анықталды. Осы проблемалардың себебтерімен бірге кейбір ұсыныстар жасалды. Ең маңызды педагогикалық немесе мазмұндық білімді дамытатын бағдарламалық программалар мен электрондық мәтериалдар туралы оқытуға керек тиісті мәліметтерді технологияларды әзірлеуші тұлғаларға ұсынылуы тиіс. Нәтижесінде білім беру саласындағы технологиялық пайдалану даму қарқыны мен техно бағдарламалар жылдамдығын теңестіру қажет.

Кілт сөздер: білім беру технологиясы, әдістемелік технологиялар, тілін оқыту, технология, педагогика.

Abstract. The use of technology makes training a qualified one. Technology is indispensable for quality education. Research on education technology and the use of technology in teaching has been investigated and the problems have been found out in general. As a result of the researches related to instructional technologies, we can see that the developmental rate of technology development and educational technology are not same. Some problems and their reasons for this was discovered in the research and some suggestions were made. Most importantly, package programs and other mobile applications for pedagogical area or content teaching, need to be presented and reported to relevant technology developers. As a result, it is necessary to balance the speed of technology development with the speed of technological applications and the use of programs in education.

Key words: education technology, teaching technology, language teaching, technology, pedagogy.

Öğretim teknolojisini, öğretimi etkin kılmak için düzenlenmiş teknolojiler olarak tanımlamak mümkündür. Bazı tanımlarda ise öğretim teknolojisi, ortaya konulmuş somut materyallerden ziyade öğretimi etkili ve mümkün kılmak amacıyla ortaya konan faaliyetler bütünü ya da süreç olarak ifade edilir.

Bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi, toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için bu gelişime uyum sağlama gerekliliğini gündeme getirmektedir. Teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması her alanda olduğu gibi eğitimde de büyük kolaylıklar ve üstünlükler sağlamaktadır. Eğitimde teknolojiden yararlanmanın sağladığı avantajlar arasında, çoklu öğrenme ortamlarının sağlanması, öğrenenlerin bireysel gereksinimlerinin karşılanması, dikkat çekerek öğrenenlerin derse ilgisini artırması yer almaktadır [1].

Katrancı ve Uygun da benzer şekilde eğitimde teknoloji kullanımının gerekliliğini vurgulayarak, dersi daha ilgi çekici hâle getirmesi, zaman kaybını önlemesi, hedefe ulaşmayı kolaylaştırması ve daha kalıcı öğrenmeyi sağlaması gibi üstünlüklerinden söz etmiştir. Dolayısıyla bu özellikler sağlandığında

eğitim ortamlarında daha etkili ve kalıcı öğrenmenin sağlanması mümkün olacaktır. Bu bağlamda toplumda ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünü sağlayacak olan öğretmenlerin daha etkili bir eğitim için, teknolojiyi etkin bir şekilde kullanması zorunluluk hâline gelmiştir [2].

Daha önce de belirttiğim gibi teknolojinin çok hızlı ilerlediği bir zamanda yaşıyoruz. Hepimizin her gün kullandığı “İnternet” adeta bir bilgi denizi. Bilgiye ulaşmak bu kadar kolaylaşmışken, öğrencilerimizin bizim onlara sunduğumuz sınırlı bilgiyle yetinmesini beklemek haksızlık olur. Ayrıca, öğretim teknolojileri, geleneksel eğitim yöntemlerinin aksine, dünyanın dört bir yanındaki insanlara bilgiye erişim eşitliği sağlar [3].

Prof. Dr. Ferhan Odabaşı'ya göre, «Eğitimde teknoloji kullanımı değişik araştırmalarla da ortaya konulduğu gibi öğrenmeyi kolaylaştırıcı, kalıcılığı arttırıcı bir etkiye sahiptir. Çok yönlü uyaranlar, bireyleri, algıları daha açık ve bilgiyi daha özümseyici bireyler haline getirirler. Ancak teknolojiyi eğitimde kullanırken, bireyi farklı özellikleriyle kabul eden ve bu özelliklerine hitap eden bir şekilde kullanılmalıdır» [4].

Gelişmekte olan bilgi toplumunda öğretmenlerin görevi sadece mevcut bilgiyi aktarmak değil, yenilikleri, gelişimleri sürekli takip ederek ve topladıkları verileri eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayarak güncel ve doğru bilgileri öğrencilere aktarmaktır. Bu doğrultuda öğretmenlerin teknolojiyi eğitimde etkin bir şekilde kullanmalarının yanı sıra kendi gelişim süreçlerinde de teknolojiden yararlanarak kendilerini sürekli yenileyen bireyler olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının görevi, teknolojinin yaşamdaki önemini, eğitim sürecindeki gerekliliğini kavrayabilen, teknolojiyi eğitim öğretim sürecinde de etkili bir şekilde kullanma becerisine ve özgüvenine sahip öğretmen adayları yetiştirmek olmalıdır.

Teknolojinin eğitim sürecini etkili hâle getirebilmesi için süreçte tek başına yer alması yeterli olmaz. Ancak öğretmenler teknolojiyi doğru bir şekilde, öğretim içerikleri ile bütünleşik olarak kullandıkları zaman etkili bir eğitim öğretim süreci sağlanabilir. Bu da öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmasına bağlıdır [5].

Bireyleri, dili doğru kullanarak ve sesi sağlıklı üreterek kişilerarası iletişime hazırlayan, kelime hazinelerini geliştiren Türkçe derslerinde de öğretmenlerin teknolojiden yararlanarak hem kulağa hem göze hitap eden uygulamalı, aktif bir öğretim süreci sağlamaları önemlidir [6].

Öğretmenlerin teknolojiye karşı bakış açıları onu derslerinde etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmeleri için önemlidir [6].

Bu nedenle öğretmenlerin eğitim süreçlerinde teknolojiden yararlanmaları için öncelikli olarak teknolojiyi benimsemeleri, eğitim teknolojisindeki gelişimleri yakından takip etmeleri, bunun için de teknolojiye karşı olumlu tutum sergilemeleri gerekmektedir [8].

Eğitim teknolojisinin eğitim sürecinde öğretmene sağladığı başlıca yararları şöyle sıralayabiliriz:

- Eğitim teknolojisi, alandaki gelişmelerle, kısa dönemde öğretmene ders planı hazırlama konusunda yardım eder. Uzun dönemde de öğretim programlarının sistematik olarak tasarlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ve öğretim tekniklerinin kullanılması konularında öğretmene bilgi sunar, beceriler kazandırır.

- Öğretim teknolojisi alanındaki araç ve gereçler, konuyu anlatma, öğrencileri sınavdan geçirme, sınav kağıtları ile ödevleri değerlendirme gibi öğretmenin sıradan işlerini yapabilirler. Böylece öğretmen, her öğrencisinin özel durumu ile ilgilenmeye ve onlara öğretim kılavuzluğu yapmaya daha çok zaman bulabilir. Hatta alanındaki gelişmeleri izlemek, mesleki bilgi ve becerilerini yenilemek için bile gerektiğinde zaman ayırabilir.

- Öğrencinin başarılı ya da başarısız olmasında sorumluluğun en az yarısı öğretmendir. Öğretim araç ve gereçlerinin kullanılması ve öğretimin bireyselleştirilmesi ile, öğretim etkinliğine yaparak-yaşayarak katılan öğrencilerde daha üst düzeylerde öğrenme olduğu araştırma bulgularıyla kanıtlanmıştır. Başarı düzeyleri yüksek olan öğrencilere sahip öğretmenin de başarı grafiği kendiliğinden yükselir.

Eğitim teknolojisi alanındaki kuramsal ve uygulamalı çalışmalar başta olmak üzere öğretim programlarının tasarlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesine yönelik bilgi birikimi ile öğretme ve öğrenme kuramları ile ilgili yeni bilgi ve teknolojiler, öğretmenlik mesleğinin daha sağlam bilimsel temellere oturmasını sağlar. Böylece öğretmenlik mesleği normlarının, buna bağlı olarak da öğretmenin toplumdaki yerinin güçleneceği savunulabilir [9].

Alpar ve arkadaşlarının ifade ettiğine göre; öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları adlı çalışmasının amacı, eğitim teknolojisinin faydalarını ortaya koymak ve eğitim teknolojilerinin doğru kullanılması konusuna destek vermektir. Sonucunda şu bilgilere yer vermiştir; Eğitim teknolojilerinin eğitime ve insanoğlunun gelişmesine katkısı yadsınamayacak bir gerçeklik taşır. Bunu okullarda uygulayacak olan öğretmenlerin de bu konuda her açıdan donanımlı olmalarının büyük önemi vardır. Çünkü daha önce de değindiğimiz gibi, eğitim teknolojisi, öğrencinin algılama kapasitesini artırır, öğrenme ürünleri bakımından her öğrencinin erişim düzeyini yükseltir, öğrenci başarısının objektif olarak ölçülüp değerlendirilmesine olanak sağlar, her öğrenciye öğrenmede kendi özelliklerine uygun olanaklar verir, öğrencinin öğrendiklerini unutma olasılığını azaltır, çağdaş öğretim ortamı koşulları hazırlayarak öğrenciyi güdüler ve öğretim etkinliğine katılmaya özendirir ve bireylere yaşam boyu eğitim görme olanakları sunar [6].

Bunun yanında teknoloji kullanımının öğretim uygulamalarında kullanılma kalitesi de problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugün teknoloji üreten firmalar ile eğitim öğretim kurumları arasında iletişimin eksik olduğu bilinmektedir. Öğretimde öğrencinin nasıl öğreneceği konusu söz konusu olduğunda öğrenim yaklaşımına uygun teknolojinin üretimi ve kullanılmasında

karşımıza çıkmaktadır. Bu problemi Kartal dile getirmiştir. Kartal bilişim-iletişim teknolojileri ve dil öğretim endüstrisi adlı çalışmasının amacı, ses ve görüntü üretip, aynı zamanda bunları çoğaltıp yaymaya yarayan, ilk gramofondan bugünkü çoklu-ortamlı bilgisayarlara kadar istisnasız bütün teknolojik buluşların aslında hep aynı öğrenme kuramı (davranışçılık) temel alınarak dil öğretiminde nasıl ders aracı yapıldığını göstermek ve söz konusu araçların, ilgili ekonomik çevrelerce, eğitsel kaygılardan uzak, ticari bir anlayışla pazarlanarak alanın nasıl endüstriye dönüştürüldüğünü veriler aracılığıyla ortaya koymaktır. Araştırmacı çalışmanın sonucunda geçmişten günümüze dil öğretiminde kullanılan bütün teknolojiler alana yeni bir dinamizm getirip, bu alanda bir endüstri oluşturmalarına rağmen öğrenme/öğretme tekniği bakımından hep aynı (davranışçılık kuramı) kuramın gölgesinde kalmışlardır. Dil öğretimindeki arayışlar sürdükçe teknolojik icatların da bu alanda kullanımı hep söz konusu olacaktır [6].

Eğitim teknolojisi ve öğretimdeki teknoloji kullanımı ile ilgili araştırmalar incelenmiş olup genel olarak problemler ortaya çıkarılmıştır. Öğretim teknolojileri ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda bulgular eşliğinde eğitim teknolojisi kavramının teknoloji kısmı teknoloji gelişimi ile paralellik arz ederken eğitim ve öğretim kısmında bu oranda gelişimin olamadığını görmekteyiz. Bunun bir takım sebepleri olabilir. Bunlardan en önemlisi teknolojinin hızlı ilerliyor olmasına karşın eğitim ve öğretimde teknoloji kullanımının bu hızda olamamasıdır. Her iki sahanın temsilcileri arasındaki iletişim eksikliği de nedenlerden biridir. Eğitim ve teknolojinin eğitimde kullanılma hızının yavaş olmasının ve yaygın olamamasının sebebi olarak öğrencilerin bu konuda yetersiz kalması ve teknoloji bilgisi eksikliğidir. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının teknoloji destekli öğretim uygulamalarının içinde daha fazla meşgul olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin teknolojik bilgisinin artması pedagojik alanda ve içerik öğretiminde teknoloji uygulamalarının olmasına bağlıdır. Bu konuda ihtiyacı belirleyecek olan öğretmenlerin ve diğer eğitimcilerin görevidir. Pedagojik alanda veya içerik öğretiminde ihtiyaç duyulan uygulamaların, paket programların ve diğer mobil uygulamaların ilgili teknoloji geliştiricilere sunulması ve belirtilmesi gerekmektedir. Bu şekilde olduğu zaman belki teknoloji gelişimi hızı ile teknoloji uygulama ve programların eğitimde kullanılma hızını dengeleyebiliriz.

Kaynakça

1 Katrancı M., Uygun M. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri // Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı. – 2013. – №6(11). – S. 23-32.

2 Erdemir N., Bakırcı H., Eyduran E. Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti. // Türk Fen Eğitimi Dergisi. – 2009. – №6(3). – s. 13-17.

3 Gezer E.T. Öğretim teknolojisi yeri ve önemi. [Elektronik kaynak]. – 2009. – URL: <https://eliftugcegezer.wordpress.com/2015/03/07/ogretim-teknolojisi-yeri-ve-onemi/> (dolaşım tarihi 12.09.2017).

4 Şahin A., Akçay A. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. // Turkish Studies: International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic. – 2011. – №6 (2). – s. 34-42

5 Alpar D. Batdal G. Yusuf avcı öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları // Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı – 2007. – №7. – S. 19-31.

6 Kartal E. Bilişim-iletişim teknolojileri ve dil öğretim endüstrisi // The Turkish Online Journal of Educational Technology, ISSN: 1303-6521. – 2003.– volume 2. – Issue 2. – Article 11.